

İŞİTME ENGELLİLERİN SANAT EĞİTİMİNDE İLLÜSTRASYONUN KATKISI*

Fatih GÖNÜL¹, Mustafa KINIK²

ÖZ

Etkili bir iletişim aracı olarak resmin önemi vurgulanırken, illüstrasyonun önceliği göz ardı edilmemelidir. Duygu, düşünce ve fikirlerin resimle ifade edilmesi illüstrasyonun en basit tanımı olarak düşünülebilir. Resim bireyler için sadece serbest zaman uğraşısı değildir. Bilinçli veya bilinçsiz insan beyninin sürekli çalışmasını sağlayarak, kavrama düzeyini artırdığı bilinmektedir. İşitme engelli öğrencilerin iç ve dış dünyaları arasında bir köprü olabileceğini keşfetmelerine, illüstrasyonların katkı sağlayacağı düşünülerek gerçekleştirilen bu araştırmada amaç; özel eğitimin bir dalı olan işitme engelli öğrencilerin eğitiminde sanat eğitiminin önemini ortaya koymaktır. İşitme engelli öğrencilerin görme duyusuna hitap ederek, illüstrasyonun sanat eğitimi içinde kullanılabilirliğine ve eğitsel açıdan öğrenci kazanımlarına katkısına cevap aranmıştır. Araştırmada deneme modellerinden Öntest, Sontest Kontrol Gruplu Model (ÖSKD) kullanılmıştır. Random seçim ile araştırmacının örnekleminde seçilen öğrencilerden, iki çalışma grubu oluşturularak guruplardan birisi deney gurubu diğeri kontrol gurubu olarak tanımlanmıştır. Grubun birine illüstrasyon tekniğiyle hazırlanan çalışmalarla konu anlatılırken, diğeri gruba işaret diliyle anlatılarak yapılan çalışmaların aşamaları takip edilmiştir. Çalışmanın evrenini, Konya ili “Konevi İşitme Engelliler Ortaokulu” öğrencileri, örneklemini ise deney ve kontrol grubu olarak seçilen 20 kişiden oluşan 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda illüstrasyonun işitme engelli öğrencilerin sanat eğitiminde düşüncenin ifadesini oluşturmada önemli katkı sağladığı belirlenmiştir. Öğrenci odaklı eğitim sistemi dahilinde sanat eğitiminde illüstrasyonun etkili bir şekilde kullanımının özel eğitim öğrencilerinin görsel sanatlar eğitiminde kazanımlara ulaşılabilmesi için daha verimli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, illüstrasyon, işitme engeli, eğitim.

*Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu tarafından düzenlenen 5. Uluslararası Sanat Sempozyumunda yayınlanan bildiriden türetilmiştir.

¹İşitme Engelliler Ortaokulu Görsel Sanatlar Öğretmeni, N.E.Ü., Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Resim Anabilim Dalı, fgonul(at)gmail.com

²Doç. Dr. N.E.Ü., Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü Öğretim Üyesi, mkiniktf(at)gmail.com

ILLUSTRATION CONTRIBUTION IN THE ART EDUCATION OF HEARING IMPAIRED

ABSTRACT

While the emphasis is placed on the importance of image as an effective means of communication, the priority of the illustration should not be overlooked. Expression of emotion, thoughts and ideas in painting can be thought of as the simplest definition of illustration. The picture is not just free time for individuals. It is known that conscious or unconscious human brains have increased their level of understanding by providing continuous work. The purpose of this research is to discover that hearing impaired students may be a bridge between inner and outer worlds and that illustrations will contribute; taht is to demonstrate the importance of art education in the education of hearing-impaired students, a special education school. It is a special education school. Addressing the sense of sight of students with disabilities who are deprived of hearing, the usability of illustration in arts education and the contribution of achievements of students with an educational point of view are tried to be searched. Pre-test and post-test control group models (ÖSKD) were used in the study. Two study groups were formed as control group and experimental group and they are selected according to random selection. In one of the group, studies prepared with illustration technique were explained to students and in the other group, the steps of the studies made by sign language were followed. In the study, 20 students from Konya, "Konevi Hearing Impaired Secondary School", and for sample, 20 students from secondary schools in the grade 5th, 6th, 7th and 8th who are selected as experimental and control groups. As a result of the research, it was determined that the illustration contributed significantly to the hearing impaired students. Within the student-centered education system, the effective use of illustrations in art education has been achieved as a result of the fact that special education students are more productive in achieving achievements in visual arts education.

Keywords: Art, Illustration, Hearing Impaired, Education

Gönül, Fatih. ve Kınık, Mustafa“İşitme Engellilerin Sanat Eğitiminde İllüstrasyonun Katkısı”. *ulakbilge* 5. 16 (2017):1699-1713

Gönül, F. ve Kınık, M. (2017).İşitme Engellilerin Sanat Eğitiminde İllüstrasyonun Katkısı. *ulakbilge*, 5 (16), s.1699-1713.

Giriş

Bu Eğitim, insanoğlunun varoluşu kadar eski bir kavramdır. Bireyin doğumundan ölümüne kadar süren bir olgu olduğundan tanımlanması zordur. Eğitim, yüzyıllardır insanları düşündüren ve ortak bir karar vermeye zorlayan, sadece bireyi değil tüm toplumları, ülkeleri ilgilendiren zor olduğu kadar da karmaşık bir kavramdır. Günümüzde uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda eğitim var olmakta iken, Özel eğitim alanlarında da giderek daha fazla önem kazandığı görülmektedir.

Özel eğitimle ilgili birçok çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar da özel eğitimin ne olduğu konusunda değişik fikirler ortaya konulmuş ve özel eğitime ilişkin bir çok tanım yapıldığı görülmektedir. “Özel eğitim, genel eğitimden içerik yönünden farklılıklar göstermektedir. Özel eğitim, normal çocukların kendiliğinden edindikleri becerilerin büyük bir kısmını özel gereksinimi olan çocuklara, yoğun ve sistematik biçimde öğretmektedir. Özel eğitim genel eğitimden içeriğin düzenlenişi konusunda da ayrılıklar göstermektedir. Özel eğitimde programın içeriğini çocuğun gereksinimi belirler. Kullanılan yöntemler, materyaller, programın uyarlanması, özelleşmiş ve bireyselleşmiş tekniklerle desteklenir.” (Köse, 2005: 4).

İşitme engelinin derecesi ya da tipi ne olursa olsun, kişinin sadece dil ve konuşma gelişimini değil, zihin, sosyal ve duygusal gelişimini de etkilemektedir.

Sanatla bağlantılı olarak duygu ve düşüncelerin, yazılı metinlerin görselleşmesi sanatı olan illüstrasyon sanatı beyin yanında ruhunda algılarının açık olabilmesi için en gerekli görsel materyaldir.

En etkili öğrenme görsel bir sürecin ardından gerçekleşebilir. Bu görsel süreçte; illüstrasyon sanatı, günlük yaşam ve eğitim öğretim sistemi içersin de gerek materyal oluşturmada, gerekse kişinin görsel algılarını geliştirmede olması zaruri bir ihtiyaç halindedir (Açıkgöz, 2007:2).

Öğrenci odaklı eğitim sistemi dâhilinde sanat eğitimi içerisinde illüstrasyonu yani resimle ifadeyi, başarılı şekliyle kullanmak, hem öğrenci hem de eğitimci açısından eğitimin bir parçası olarak değerlendirilmesi, konunun anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

İllüstrasyon

Metinlerin ve fikirlerin anlatılması amacıyla kullanılan resimleme türü olarak bilinmektedir. İllüstrasyon kullanım amacına göre çeşitlendirilmekte, tek bir teknik ve birden fazla tekniğin kullanımı ile görsel anlatımı sağlamaktadır.

illüstrasyondenildiğinde genel olarak kitaplardaki yazılı metinleri açıklamak veya süslemek maksadıyla kullanılan resimler akla gelir. İllüstrasyon, kitapları süslemenin yanı sıra, yazılı metnin anlatım gücünü artırarak anlaşılmasını ve akılda kalmasını sağlar. Ayrıca illüstrasyon yazıya farklı ve yeni bir yorum da getirir (Keser, 2005:173).

İllüstrasyonun en önemli özelliğinin metni görselleştirmesi olduğu belirtilmiştir. Öncelikle izleyicinin dikkatini çeker, bilgilendirir ve hafızasında yer etmesini sağlar.

İllüstrasyonun tanımı ve işlevlerine bakıldığında; konuların, kavramların, duyguların ve gerçekte karşılaşılmaması mümkün olmayan hayal ürünü olayların öğretilmesinde, özellikle okul öncesi dönemden başlamak üzere, çocukların eğitilmesi ve eğlenerek vakit geçirmelerinin sağlanması yönüyle etkili bir materyal olduğu görülmektedir. Amacına uygun olarak tasarlanmış bir illüstrasyon çocuğun gelişim sürecinin hızlanmasına, estetik beğeni ve görsel algılama yetilerinin oluşmasına katkı sağlamaktadır.

İşitme Engelli Öğrencilerin Sanat Eğitiminde İllüstrasyonun Katkısı

Görsel algılamanın görmeyi öğrenmenin, beğeni ve estetik değerlerin ilköğretim sürecinde yavaş yavaş ve aşamalı oluşumuyla başlayan sanat eğitimi süreci, yaratma ve yaratımından zevk alma ile gelişimini sürdürür. Diğer bir açıdan Görsel Sanatlar dersi diğer derslerin yoğunluğu ile yorulmuş olan çocuk için aynı zamanda bir rahatlatma fırsatı verir. Zaman zaman hayalleriyle baş başa bırakılan çocuk, çizimleriyle hem farkında olmaksızın iç dünyasını ve gerginliklerini dindinleştirir, çizimleri aracılığıyla kendisini ifade etme olanağı bulur hem de rutin öğrenme maratonundan uzaklaşmış olur. Çocukların benlik gelişimine de faydalı olan sanat eğitiminin amaçları şu şekilde sıralanabilir;

- *Görmeyi öğrenmek,
- *Yaratıcılığı geliştirmek,
- *Görsel düşünmeyi sağlamak,
- *Çok yönlü ve çok boyutlu düşünmeyi öğretmek,
- *Farklılıkların ve benzerliklerin ayırımına varmak,
- *Estetik duyguları geliştirmek, sanata karşı duyarlılık oluşturmak,

*Yaratıcılığı destekleyerek sorunları farklı yöntemlerle çözme becerisini geliştirmek,

*Çeşitli yöntem ve tekniklerle düşünceyi estetik bir bütünlük içinde görselleştirmek,

*Ürün, olay ve olguları eleştirel yaklaşımla değerlendirebilme davranışı kazandırarak, estetik değerlerin önemini kavratmak,

*Planlı çalışmayı, sorumluluk yüklenmeyi, işbirliği yapmayı öğretmek,

*Çocukların kendilerini kanıtlamaların ve kimliklerinin gelişimine katkıda bulunmak,

*Çocuklara, çevre ile ilgili gözlemlerini, izlenimlerini, duygularını, düşüncelerini ve heyecanlarını çeşitli sanat etkinlikleriyle anlatma alışkanlığı kazandırmak,

*Tasarım yeteneğini geliştirerek özgüveni gelişmiş, estetik beğeni düzeyi yüksek, çağdaş ve uygar bireyler yaratmak (Gürtuna, 2007:16).

İşitme engelliler, okullarda yürütülen ve öğretim programında yer alan Resim / Görsel Sanatlar dersi, işitme yoksunluğu yaşayan bireyler için yaşadığı sorunlara kapı aralayabilecek fırsatlar sunmak açısından değerli olabilir. Sosyal çevresi ile iletişim kurmakta zorluk çeken çocuklar, sanat aracılığıyla kendilerini daha iyi ifade etme yolunu bulabilirler. “Çekingen, sessiz, dil ya da konuşma sorunu olan çocuklar için resim ve gözlem yöntemleri onun kendini anlatmasında en sağlıklı yoldur” (Yavuzer, 2009:12)

İşitme kaybı söz konusu olduğunda görme duyusu ve bu organdan gelen uyarılar bilişsel dünyanın yapılanmasında en aktif rolü üstlenir. Duyu organlarının birinden yoksun olan bireylerde, yaygın olarak sağlıklı olan diğer duylardan birinin normalin üzerinde işlev gösterebileceği bilinmektedir. İşitemeyen çocukların görsel algıları, görsel hafızaları, düşüncelerini görselleştirebilme yeteneği iyi derecede gelişmiş olabilir. Özellikle işitme engelli çocukların yaptığı resimlerde fazlasıyla detaylara yer verdiği görülür.

İşitme kaybı olan çocuklar görsel materyale hem veri sağlayan uyarın, hem de içsel yaşantıların ifade edilmesini mümkün kılan bir araç olarak ihtiyaç duyarlar. Onların bu ihtiyacı, çocuklarımıza zengin görsel materyaller sunmayı ve görsel sanatlar yoluyla iç yaşantılarını ifade etmelerini sağlamayı gerekli kılar. Bu anlamda görsel sanatlar eğitimi, işitme kaybı olan çocukların zorluk yaşadıkları sözel iletişim

alanı yerine sanatın, üstelik algılarının güçlendiği görsel alanda görsel sanatların dilini kullanmalarını sağlamaktadır. Sanatın evrensel dili, onların sözel iletişimleri konusunda yaşadığı güçlükler sonucu ortaya çıkan psikolojik sorunların giderilmesinde en kıymetli iletişim biçimlerinden biridir. Bu yolla çocuklarımız kendilerine içsel kaygılarını, korkularını, sevinçlerini, hayal kırıklıklarını, çatışmalarını ve öfke gibi daha pek çok yaşamsal öneme sahip duygularını ifade edebildikleri güvenli alanlar yaratırlar.

Bu açıdan baktığımızda sanat eğitimine işitme engelinden yoksun çocukların diğerlerinden daha çok gereksinimi vardır. Sanat eğitimi sayesinde çocuk hem görsel algısını etkin olarak kullanacak, hem de öğrendiği tekniklerle kendi yöntemleri ile beceriler kazanarak özgüven geliştirecektir. Bu özgüven, çocuğun yapamadığı, başaramadığı diğer şeylerin yarattığı hayal kırıklığı ve başarısızlık duygusunu hafifletecektir.

Sanat eğitimi diğer derslerden bağımsız olarak düşünülemez. Yani sanat disiplinler arası bir yaklaşımla diğer derslerle bağlantı kurularak verilen bir eğitim olmalıdır. Örneğin; matematik dersinde geometrik şekilleri öğrenen çocuk, Görsel Sanatlar dersinde de öğrendiği geometrik şekillerden üç boyutlu modelleme çalışmaları yaparsa dersler arası ilişki kurularak konu daha iyi kavratılabilir. Öğretmen, geometrik şekilleri anlatırken, doğada var olan örneklerden yola çıkarsa çocuğun da ilgisini çekmiş olur. Örneğin, bal peteğinin altıgen biçiminde olması, dağların bir koni biçiminde görülebileceği, örümcek ağında ki geometrik düzen, yaprakların fraktal şekli gibi... Böylece dersi bazen anatomi, geometri ve bazen de biyoloji vb. bilimlerle çocuğa sanatın tek başına bir alan olmayacağı ve diğer bilim disiplinleriyle ilişkisi kapsamında nitelikli bir varlık ortaya koyabileceği söylenebilir.

“Sanat eğitimi, beynin sağ ve sol yarımküresini dengeli bir biçimde kullanmasına olan katkısı önemli olduğundan, çocukta estetik beğeni oluşturmayı, düş gücünü kullanmayı sağladığından, çocukta estetik beğeni oluşturmaya, düş gücünü kullanabilmeye, yaratıcı düşünce ve görsel algıyı geliştirmeye yardımcı olmanın yanında konuşma, okuma, yazma gibi becerilerin geliştirilmesine de katkıda bulunur. Böylece çocuk kendini anlatmada plastik sanatların yanı sıra, müzik, şiir, yazı, drama, müze eğitimi ve benzeri alanları da kapsayan çok yönlü bir eğitimden faydalanabilir” (Buyurgan, 2007:5)

Bu denli önemli olan sanat eğitimi, işitme yönünden dez avantajlı çocukların eğitiminde de onların bilişsel dünyalarını geliştirmek için araç olacağı aşikardır. Sanat eğitimi ilköğretim okullarında yalnızca öğrencilerin nitelikli resimler ya da sanat eserleri yapmalarını sağlamak, onları birer sanatçı gibi yetiştirmeye çalışmak

amacıyla verilmez. Tamamıyla sanatı öğretmeye dönük bir amaç olarak düşünülemez. Katı ve eleştirel tutumdan uzak, sanat aracılığıyla eğitim ve öğretim üzerinde durulmalıdır. Önemli olan güzel ürünler ortaya koymak amacıyla verilen bir sanat eğitimi değil, öğrencinin yaratma sürecinde bir takım pozitif değerlerin çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimine katkı sağlamasına dönük olmalıdır.

Yöntem

Çalışmanın yöntemi, deneysel desen modelinin oluşum sürecinde; çalışma grubuna uygulanan öntest–sontest verilerinin toplanması, işlenmesi ve çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel analiz yöntemleri yer almıştır.

Deney Deseni

Araştırma öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modelinde tasarlanacaktır. Öntest-sontest kontrol gruplu desen (ÖSKD), sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan karışık bir desendir. Katılımcılar, deneysel işlemde önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçülürler. ÖSKD, bir ilişkili desendir. Çünkü, aynı kişiler bağımlı değişken üzerinde iki kez ölçülürler. Bununla birlikte, farklı deneklerden oluşan deney ve kontrol gruplarının ölçümlerinin karşılaştırılması nedeniyle de bu desen, ilişkisizdir. Bundan dolayı öntest-sontest kontrol gruplu desen bir karışık desendir. ÖSKD'nin temelde iki özelliğinden bahsedilebilir (Büyüköztürk, 2001:21).

1. Desen, araştırmacıya, deneysel manipülasyondan önce iki grubun öntest puanlarını karşılaştırma olanağı verir ve böylece araştırmacı, “başlangıçta gruplar benzer iki grubun, sontest ölçümleri farklı ise illüstrasyonların fikrini etkilediğini gösterir” noktasını düşünür.

2. Deney ve kontrol grubundaki deneklerin denemelere öntest ve sontest ölçümlerinde ortak etkiye bağlı olarak oluşan bireysel farklar bileşenidir.

Büyüköztürk (2001: 21)'ün Eckhardt ve Ermann'dan aktardığına göre, bir öntest-sontest kontrol gruplu desenin gerekleri şunlardır:

1. Desen, bir denekler havuzunu gerektirir ve denekler yansız atama ile iki gruba ayrılır. Daha sonra yansız olarak seçilecek bir gruba (deney grubuna) bağımsız değişken uygulanacak, diğerine (kontrol grubuna) uygulanmayacaktır.

2. Denekler bir deneyin katılımcıları olduklarını bilseler dahi, mümkünse deney ya da kontrol grubunda olduklarını bilmemelidirler.

3. Deneyin başlangıcında, bağımlı değişkenin bir öntest ölçümü, deney ve kontrol grubunda bulunan deneklerden elde edilmelidir.

4. Sadece deney grubundaki denekler, işlem ya da deneysel değişken olarak da isimlendirilen bağımsız değişkeni almalıdır.

5. Deneyin sonunda, bağımlı değişkenin bir sontest ölçümü, deney ve kontrol grubunda bulunan deneklerden elde edilmelidir.

6. Bağımlı değişken üzerinde herhangi bir fark olup olmadığını karşılaştırmak için deney ve kontrol grupları karşılaştırılmalıdır.

Sanat eğitimcisi öğretimde kullanacağı yöntemi öğrenci merkezli olacak şekilde ve öğrencinin yaratıcılığını ortaya çıkaran bir yaklaşım içinde planlamalıdır. Çünkü günümüz eğitim anlayışı, öğrencilere; kazandıkları bilgi ve becerileri uygulayabilme, karar verebilme, sorumluluk alabilme, iletişim kurabilme, ekip halinde çalışabilme gibi yeterlikler kazandırmayı amaçlamaktadır (Doğan, 1997:1).

Sanat eğitimcileri, öğretme sürecinde öğrencileri yaratıcı ve üretici düşünmeye sevk etmek için etkinlikler sırasında öğrencileri kendi duygu ve düşüncelerini ifade etme ve kendi ürününü meydana getirmede cesaretlendirmeli, uygun sorularla onları yönlendirmeli, bir şeyin aynısını kopya etmek yerine yaratıcı ve orijinal ürünler ortaya koymalarını sağlayacak özgürlüğü öğrencilere sağlamalıdır. Bu özgürlüğü sağlarken, öğrencilerin diğer konularda olduğu gibi kendilerini kuralların içinde bulmaması için ortam oluşturmaldırlar (Tepecik ve Oğuzoğlu, 2002:205-209).

Araştırma Yöntemi (Modeli)

Bu araştırma deneysel bir araştırmadır. Araştırmada deneme modellerinden Öntest, Sontest Kontrol ve Deney Gruplu Model kullanılacaktır. Random seçim ile araştırmanın örnekleminde seçilen öğrencilerden iki çalışma grubu oluşturulacaktır. Gruplardan birisi deney grubu diğeri kontrol grubu olarak tanımlanacaktır.

Sontest kontrol gruplu modelde de, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Gruplara, öntest, sontest uygulanır. (Karasar, 2009: 98).

Kullanılan tutum ölçeği, tutum ölçmekte yaygın olarak kullanılan likert tipi ölçek olmuştur. İstenen durum; konuya karşı olumlu tutumu yansıtır. Likert ölçeğinde puanlanma şu şekilde yapılmıştır. Buna göre tutum ölçeği likert tipi beşli bir dereceleme sistemine göre geliştirilmiştir. Maddeler 5= Mükemmel, 4=Çok iyi,

3= İyi, 2= Orta, 1= Kötü şeklinde cevap seçenekleri belirlenmiştir (Tavşancıl, 2002: 146).

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, Konya ili Selçuklu ilçesi “Konevi İşitme Engelliler Ortaokulu” öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise deney ve kontrol grubu olarak seçilen 20 kişiden oluşan 5. 6.7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturacaktır.

Bulgular ve Yorum

Bu çalışma 12-16 yaş arası, ortaokul 5,6,7,8. Sınıf öğrencileri, %45’i erkek ve %55’i kadın, işitme engelli, resim çizmeye istekli olan öğrencilerden seçilmiş, geliştirilen ölçek uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenerek geliştirilmiş ve puanlama yapılmıştır.

Yaptığım deneysel araştırmada, deneme modellerinden Öntest, Sontest Kontrol ve Deney Gruplu Model kullanarak, random seçimle oluşturduğum iki öğrenci grubu ile çalışma yapıldı. İkigrubada hazır şablonlar yardımı ile natürmort çalışması yaptırarak, pastel boya ile diledikleri gibi boyayabilecekleri söylendi. Kontrol grubu öğrencilerine işaret dili desteği ile standart bir anlatım yapıldıktan sonra şablon yardımı ile pastel boya kullanarak aynı çalışmayı tekrar boyamaları istendi. Sonuçlar 5’li Likert ölçeği ile ölçülerek, spss programı ile istatistik analizi yapıldı. Sonuçlar aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 1

Eşleştirme Örnek İstatistikleri

Kontrol grubu		Ortalama	N	Std. Sapma	Std. HataDeğer
Çift 1	ÖNTEST	26,60	10	1,647	,521
	SONTEST	27,70	10	1,636	,517

Tablo 2



Kontrol Grubu Öntest, Sontest Çalışma Örneği 1

Tablo 3



Kontrol Grubu Öntest, Sontest Çalışma Örneği 2

Deney grubu öğrencilerine işaret dili ve İllüstrasyon desteği ile anlatım yapıldıktan sonra şablon yardımı ile pastel boya kullanarak aynı çalışmayı tekrar boyamaları istendi. Sonuçlar 5’li Likert ölçeği ile ölçülerek, spss programı ile istatistik analizi yapıldı. Sonuçlar aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 4

Eşleştirme Örnek İstatistikleri

Deney grubu		Ortalama	N	Std. Sapma	Std. Hata Değer
Çift 2	ÖNTEST	27,20	10	1,751	,554
	SONTEST	47,40	10	1,265	,400

Tablo 5



Deney Grubu Öntest, Sontest Çalışma Örneği 1

Tablo 6



Deney Grubu Öntest, Sontest Çalışma Örneği 2

Tablo 7



Deney Grubu Öntest, Sontest Çalışma Örneği 3

Eşleştirme örnek istatistikleri Tablo 1 ve 4’de yer alan sonuçlar incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının işitme engelli öğrencilerin sanat eğitimine yönelik uygulama öncesi ve sonrasında elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla t testi uygulanmış ve gruplara yapılan tutum ölçeği sayesinde, öntestsontestpuanları arasında manidar bir fark olduğu gözlemlenmiştir.

Tartışma Ve Sonuç

Bütün duyu ve yetilerin en iyi şekilde kullanabilmesi için öncelikle sağlıklı bir fizyolojik yapının yanı sıra çocukluktan beri bütün duyu organlarının en iyi şekilde kullanabilmesi gerekmektedir. Bir duyusundan bile yoksun olan insan öğrenme alanlarında gecikmeler gösterebilmekte ve bunun sonucunda sosyal uyumu zorlaşmaktadır. Bunun için de, herhangi bir duyu organından engelli olan birey için özel eğitim kaçınılmaz olmaktadır.

Söz konusu işitme engelliler olduğunda işitme engelinin erken teşhis edilmesi ve işitme kalıntısından işitme cihazı yardımıyla yararlanılması durumunda başarı sağlanabilir. İşitme özü ne kadar erken fark edilirse çocuğun konuşmayı öğrenmesi ve özel eğitimle desteklenip tam bir uyum sağlaması o kadar başarılı olabilir. Yapılan araştırmalar sonucu erken teşhis edilip okul öncesi eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine verilen çocukların ileri ki hayatlarında daha başarılı oldukları söylenebilir. Bu konuda ailelerin etkisi de çok büyüktür. İşitme engelli çocuğu olan ailelerin çocuğun başarılı olabileceğine ilişkin inancı ve desteği olduğunda ve çocuğun özel eğitim süreçlerine aktif olarak katıldıklarında bunun engelli çocuğa olumlu etki edip başarı olarak geri döneceği bir gerçektir. Bu konuda ailelerinde bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi önemlidir.

Yapılan bu araştırmada sanat eğitiminde illüstrasyonlar işitme engelli öğrenci için hem ilgi çekici hem de motive edici olduğu anlaşılmıştır. Anlama problemini illüstrasyonlar sayesinde istenen sözel anlatımların kavrama düzeyini arttırması, resim sanatını çocuğun bir anlatım aracı olarak kullanmasını sağlayabilmekte, çocuğun kendisiyle dış dünyası arasında bir köprü olarak iç dünyasını keşfetmek için ideal bir teknik olduğu gözlemlenmektedir.

İşitme duyusundan yeterince yararlanamayan işitme engelli bireylerin beyinlerindeki öğrenme alanları daha çok görsel algılama ağırlıklı olmaktadır. Bu da görsel bildirim araçlarının eğitimlerinde çokça kullanılması ve görsel algılarını geliştirmeye yönelik etkinliklerin özel eğitimlerinde temel alınmasını gerekli kılar.

İşitme engelli öğrencilerle iletişim kurma yollarından biri genel adıyla görseledir. Sanat eğitiminde illüstrasyonlar hazırlarken çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Görsel sanatlar öğretmenleri, işitme engelli öğrencilerin özellikle soyut kavramları öğrenebilmelerini, doğru anlayabilmelerini sağlayacak türde illüstrasyonlar hazırlanmasında hazırlık yapmaları gerekmektedir. Amaca hizmet edecek resimlemeler oluşturmaları. Çünkü işitme engelli çocukların öğrenmekte zorluk çektiği konu ve kavramlar ile çocukların neyi niçin anlamakta zorluk çektikleri konusunda en fazla deneyimi olanlar, bu okullarda çalışan öğretmenlerdir.

Bu doğrultuda hazırlanacak illüstrasyonlar, işitme engelli öğrencilerin çevreleriyle daha iyi iletişim kurmalarına ve etkileşimde bulunmalarına yardım ederek, aldıkları eğitimin kalitesinin artmasında katkı sağlayabileceği savunulabilir. Çünkü başarılı illüstrasyonlar çocuklara konuları tekrar etme olanağı yarattığı için daha etkili bir eğitim materyali haline gelecektir. Görsel sanatlar öğretmenleri, tasarım ilke ve kurallarını, estetik değerleri, dikkat çekici unsurları ve çocukların gelişim özelliklerini, psikolojik durumlarını dikkate alarak hazırlayacakları illüstrasyonlar ile işitme engelli çocuklarla yaşam arasında bir köprü kuracak ve bu şekilde eğitimin hedefine ulaşmasına katkı sağlayacaklardır.

KAYNAKLAR

Köse, E. (2005). Özel Eğitim Gereksinimi Olan Çocukların Gelişimine Seramik Eğitiminin Etkisi Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

AÇIKGÖZ, S. (2007). Sanat Eğitiminde İllüstrasyon Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı.

GÜRTUNA, S. (2007). Çocuk ve Sanat Eğitimi: Çocuğum Sanatla Tanışıyor, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları

YAVUZER, H. (2009). Resimleriyle Çocuk, 3.Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.

BUYURGAN, S. (2007). Sanat Eğitimi ve Öğretimi,(3.Baskı), Ankara: PegemA Yayınları.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2001). Deneyisel Desenler, Öntest-Sontest, Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi. Ankara: PegemA Yayıncılık.

DOĞAN, H. (1997). Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı, Ankara: Önder Matbaası. Ankara.

TEPECİK, A. ve D. Oğuzoğlu (2002).Erken Çocukluk Eğitiminde Resim Eğitiminin Yeri ve Önemi. Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu Ankara: Kök Yayıncılık.

KARASAR, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

TAVŞANCIL, E (2002). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yay.